

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Corollaria præcedentis doctrinæ. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

finat, vel illam non habet: si non habet, ergo ex se non mortalis est, ac proinde immortalis: si autem habet, erit mortalis.

Ceterum ratione probemus nostram sententiam, eamque ex doctrina sancti Thomae deducamus. Ille namque supra quæst. 25. art. 3. docet, res omnes possibiles suapte natura esse obiecta diuinæ omnipotentiae, non ex eo, quo sint possibiles fieri ab omnipotentia, sic enim fieret inutilis circulus, ut satis deduximus disp. 104. c. 4. sed priusquam potentia diuina ipsas respiciat, & ab ea possibiles denominentur, in se dicuntur talis naturæ esse, ut à Deo produci possint, & obiectum sint diuinæ omnipotentiae, ex eo quod in se ipsis non implicent contradictionem, ut sint: ita tamen, ut si non fiant, neque producantur, nulla viè proprie ipsis inferatur: quod enim nondum est, non potest conari, ut sit, ac proinde nec vim ullam pati, si non producantur: quamvis ergo non sit potentia physica, tamen iam subiecto ad recipiendam formam, sed solum potentia (quam possumus logicam vocare) hoc est, non repugnantia, ut existimat: non tamen debet dici potentia illa omnino extrinseca rebus, à sola potentia producente proveniens, sed vere realis & naturalis, ex qua oritur, ut potentia faciens subdatur.

Eodem modo de corruptibilitate, hoc est, de potentia rerum ut non sint, & destruantur, philosophandum est, nempe quamcumque rem ex se ipsa secundum rem potentiam habere, ut non sit, non quidem quam vocant physicam in aliquo subiecto ad recipiendam formam contrariam: nec solum ex virtute agentis, ut comminiscitur Caiet. sed realem & naturam, etiam si eam logicam non inepte vocemus, quia solum est non repugnantia. Eodem namque modo omnipotentia Dei versatur circa non ens, ut in ea disputatione explicauimus capite quinto, sicut circa ens: hoc est, ita facit rem non esse, sicut producit & facit esse: cum ergo Angeli, & animæ rationales sint obiecta diuinæ omnipotentiae ut non sint, sit, ut etiam ex se ipsis, antequam omnipotentia ad ipsas referatur, possint non esse, ac proinde, in illis sit natura illa non repugnantia, ut non sint, quod sane intrinsece, um & essentialiter videtur omni creaturæ non minus, quam non repugnantia ut sint & producantur. Quod vero S. Doctor dixit solum esse corruptibiles à potentia creatoris & agentis, non ex se ipsis, solum asseruit, ut negaret potentiam passiuam in illis respectu agentis creati: hæc enim, ut capite quarto dicemus, in spiritibus creaturis non est: ob id tamen non negat innatam & realem non repugnantiam in creaturis omnibus, ut non sint: cum enim concedat, ex potentia agente Dei esse corruptibiles, non potuit non in ipso obiecto potentia concedere aptitudinem & non repugnantiam innatam & realem, qua natura sua tali potentia subderentur, iuxta id, quod ipse tradiderat quæstione illa 25. artic. 3.

CAPVT III.

Corollaria præcedentis doctrine.

EX prior parte nostræ sententiæ, quam capite superiori eo firmamus, quædam sequuntur notatione digna, quæ præcedentem quoque doctrinam magis illustrabunt. Primum est, res

omnes creatas beneficio & gratia Dei non corrumpi, hoc est, non annihilari; cum enim id non habeant necessario natura sua, quotiescunque illud habent, beneficio eius, à quo conseruantur, habent. Hoc beneficium ipsis minime debitum aut ex iustitia, aut ex gratitudine, appellarent Patres capite præcedenti commemorati gratiam, cum dicunt, nullam creaturam humanam esse immortalem, sed gratia Dei. Loquuntur enim respectu potentie creatoris, nomine gratiæ, non intelligentes gratiam per Christum, sed donum creationis, quam cum Pelagius confessus esset in Concilio Diospolitano, ut diputatione 91. cap. 9. retulimus, Patres Africani in Epistola 95. apud Augustinum concesserunt non inepta ratione gratiam posse appellari, sed eam non satis esse ad recte pieque viuendum, & ad superandas tentationes, neque eam in sacris literis gratiam appellari. Ceterum quamuis gratia Dei Angeli habeant immortalitatem, sicut & corpora Beatorum, alio tamen modo hanc gratiam habent, quam corpora, quæ incorruptibilitatis, & impassibilitatis dotem consequuntur: hæc enim incorruptibilitatem eo habent, quod eis qualitas quædam communicata est contra omnem actionem contrariam, à quibus aliqui corrumperebantur; Angeli vero eo solum, quo à Deo, à quo solo pendent, libere conseruantur, cum ab eo corrumpi possint: utrumque autem Dei beneficium, & gratia est. Secundo nota, gratiam incorruptibilitatis, quam dicitur Angelis fuisse communicatam, non esse negationem potentie passiuæ, sed negationem actus tantum, hoc est, gratiam illis esse, non destrui, & non annihilari, ac non posse destrui, illis nulla gratia est, nec ullo modo communicari potest: nam, vel sermo est de incorruptibilitatis potentia respectu agentis creati: & hanc ipsi ita habent natura sua, ut illis omnino repugnet, ab agente creato corrumpi: vel loquimur de potentia incorruptibilitatis respectu Dei: & hæc nullo modo communicari ipsis potest. Restat igitur, ut gratia, quæ ipsis Angelis facta est, nihil aliud sit, quam non corrumpi à Deo, & ab eo perpetuo conseruari.

Tertio obseruandum est, si Angelus annihilaretur, destructionem seu annihilationem illius quodammodo fore supernaturalem, quo ammodo non. Nam respectu causarum naturaliter agentium, & respectu communis concursus, & ordinis rerum, supernaturalis diceretur: quia super vires causarum creaturarum, & supra ordinem, quem Deus seruauit, annihilaretur: ac nec respectu Dei agentis nec respectu ipsius Angeli super naturam esset, respectu Dei, satis constat, respectu vero ipsius Angeli patet, quia non esse Angeli non est supra naturam ipsius, sicut est gratia, imo potius contra illam videtur esse, ut infra explicabitur: quamuis autem sit supra naturam prioris illi modo, adhuc non est supra naturam eodem modo, quo restitutio oculi, hæc enim ita fit à Deo, ut cum aliqui oculus natus sit produci, ut causa propria, ab aliqua causa creata, ad restitutionem ea non sufficiat, sed à solo Deo fieri postulet, ac vero annihilatio fieret à Deo, ut à propria causa, & ita magis naturalis esset, quam oculi restitutio nihilominus alia ratione, quam supra diximus, diceretur supra naturam.

Quarto notandum, annihilationem quodammodo

Nn 4

modo

modo esse contra naturam, & quodam modo non esse: nam si consideretur natura rei ut existens, ei opponitur annihilatio, sicut non esse, quemadmodum negatio opponitur affirmationi. Si vero spectetur natura ipsa secundum essentialia solum prædicata, & secundum esse possibile, annihilatio non est ipsi contraria: sic enim indifferens est, ut sit, & non sit: hoc est, inter essentialia illius prædicata non magis connumeratur esse, quam non esse illius. Sed dices, secundum essentialia prædicata habet inclinationem, ut conseruetur, ergo annihilari est contra illius naturalem appetitum. Respondeo in essentialia sub esse possibili non esse realem inclinationem per modum potentie ad existentiam: essentia enim non distinguitur realiter ab existentia, & ita non habet realem inclinationem: sed essentia quando non existit, nihil aliud habet, quam posse existere, hoc est non implicare contradictionem, ut actu existat, quæ est logica potentia, licet realis, hanc autem etiam habet, ut non sit, est enim indifferens secundum essentialia prædicata, ut existat, & non existat.

CAPVT IV.

Posterior pars probabilioris sententiae confirmatur.

Altera pars nostræ sententiae erat, si corruptibile, & mortale sumantur respectu potentie creatæ corruptentis. Angeli, & animæ rationales suapte natura, ita sunt immortales, ut à Deo produci non possit aliqua creatura potens eas corrumpere. Cum enim nulla causa creata corrumpere possit aliquid annihilando illud (hoc enim est solius Dei) sed tantum inducendo in materiam vel subiectum formam contrariam; efficitur, ut Angeli, & animæ rationales à nulla causa creata corrumpi possint. Porro autem, annihilationem solius Dei esse constat, quia est corruptio totius esse, ac proinde rationi omnino opponitur: & penes hoc tantum fit, quod creatio rei definit continuari: qui solus Deus creare potest, & creationem continuare, ut disp. 176. monstratum est, ergo solus ille annihilare aliquid potest. Inductione autem formæ contrariæ non posse Angelos, aut animas corrumpi, manifestum est, quævis id diuerso modo probetur: nam Angelus ideo nequit corrumpi inductione formæ contrariæ, quia ipse non est forma, quæ alicui materiæ, ut subiecto vniri possit, ut disp. 183. dicimus: ergo non habet formam contrariam, quæ à subiecto aliquo possit expelli. Animæ vero rationales cum sint formæ materiæ, ab ea expelli possunt: sed quia suapte natura ita vniuntur materiæ, ut non pendeant ab ea secundum esse, ideo dum inducitur forma contraria, solum fit dissolutio compositi, quæ est eius corruptio: anima vero à materia separata perse manet: cum tamen aliæ formæ etiam substantiales, dissoluta compositione pereant, quia ab ipsa materia pendebant secundum esse: recte igitur diximus cum distinctione, Angelos, & animas corruptibiles esse sua natura comparatione potentie Dei, sed respectu causæ creatæ incorruptibiles & immortales. Quia distinctione vsus est Cyrillus citatus à nobis c. 2. his verbis, *Nam quod naturæ præcipue insunt, ea respectu creatoris nihil sunt. Quare sicut ignis combustus quidem est, sed non Deo sic & Angelus immortalis quidem est, sed non Deo. Et quidem ratione optima ita philosophatur: nam corruptibile, & in cor-*

Cyrillus.

ruptibile relate dicuntur, & quamvis ignis dici possit absolute sine vlla distinctione combustus, quia satis est ad hoc, ut ita dicatur, combustus esse respectu alicuius: tamen ut dicatur Angelus immortalis vel incorruptibilis, videtur necessaria illa distinctio, si hæc nomina sumantur pro potentia ad non esse quomodocunque agitis. Contra vero absolute dici possunt mortales, quia satis erat respectu alicuius agentis, tales esse, ut affirmatiue tales dicerentur, nisi nomen hoc in alia significatione communiter vsurparetur, ut subinde dicemus. Si tamen esset nomen significans solum potentiam passiuam ad non esse absolute de illis enuntiaretur.

Quare pro maiori explicatione eorum, quæ diximus, obseruandum est, nomina hæc, *mortalis, & immortalis, corruptibilis & incorruptibilis* communiter vsurpari relate solum ad causas creatas. Cum enim non significant deitatem rei per annihilationem, nec deitatem communiter vsurparetur, ut per naturalem separationem formæ à materia, vel negationem illius, ideo communiter dicuntur relate ad potentiam agentem creatam, quæ separare potest materiam à forma, & ita mortem inferre, aut corrumpere: atque ideo non liceret, videntes his nominibus, asserere, Angelos, aut animas rationales sua natura mortales esse, aut sua natura non esse immortales: quia nisi aliud explicaretur, significarem has substantias à creato aliquo agente posse corrumpi: cum additamento tamen dicere debemus, non esse incorruptibiles respectu Dei, sed respectu illius corruptibiles & mortales natura sua, non modo potentia agentis, ut etiam concedunt Caier. & alij priores sententias, verum etiam potentia reali passiuam ipsarum, ut cap. 2. exposuimus. Si tamen esset nomen, quod significaret aptitudinem ad non esse quocunque modo, vel diceremus destructibile id, quod quocunque modo desinere potest, sine dubio Angeli, & animæ dicerentur natura sua destructibiles, quia saltem respectu alicuius tales essent & non dicerentur natura sua indestructibiles, quia nomen hoc negare poteritiam ad non esse respectu cuiuscunque agentis, quod est proprium solius Dei, & hoc modo absolute dici debent Angeli, & animæ sua natura annihilabiles, ut ita loquamur quia relate dicuntur ad potentiam Dei, qui solus annihilare potest: & hæc substantia natura sua subduntur potentie Dei, ut possint annihilari.

CAPVT V.

Diluantur argumenta prioris sententiae.

Iam vero facile est euertere fundamenta prioris sententiae. Nam Concilium Lateranense, & alij Patres allegati loquuntur de corruptione, morte, & interitu à causa secunda, & his vocibus immortalis, incorruptibile, liberum ab interitu, videntur in communi & vulgata significatione, quæ significamus negationem potentie passivæ respectu potentie actiue creatæ, ut præced. c. ostendimus: at respectu Dei nolunt negare Angelis, & animabus potentiam naturam, ut destruantur, & ita loco in illa bulla in confirmationem sue definitionis adducit illud Matthæi 10. *Ne timeatis, qui occidunt corpus, animam autem occidere non possunt. Vbi plane de morte à secunda causa inferenda, quæ proprie*